

לקוּטִים וספורים נפלאים

פרשת בראשית

אל ביתנו - ומוצאת כי איש כלל לא ציפה לה? שוב, לא תועיל כאן טענה כביכול ההכנות לשבת הן אשר גרמו למראה המרושל... לקראת כלה - לא יוצאים כך, וכל שכן שלא מקבלים כך את פניה של הכלה המלכה! לצערנו, לפעמים המצב אצלנו אפילו גרוע יותר.

עקרת הבית, אשר טרחה ועמלה לכבוד שבת - מגיעה אל הסעודה כשהיא עייפה עד מוות, וממתינה בכלות עיניים לסיום הסעודה כדי שתוכל ללכת לישון.

היא מזרזת את בעלה, דוחקת בילדים למהר ולאכול, ומבהירה כי היא כבר רוצה להגיע למיטה... כך מקבלים פני כלה?

אם אתם חושבים שחילול שבת זה רק לנסוע בשבת - אתם טועים; לחלל את כבודה של השבת ולפגוע בכבודה באופן שכזה - גם זה נחשב לחילול שבת!

כאשר יוצא אדם מבית הכנסת בליל שבת - מלווים אותו שני מלאכי השרת, וכשמגיעה המשלחת ומוצאת את הבית במצב המתואר - הרי זה ממש כמו סטירת לחי למלאכי השרת רחמנא ליצלן!

את השבת צריך לקבל כשכל בני הבית לבושים כיאות, כמו שיוצאים לחתונה של קרוב משפחה מדרגה ראשונה!

את השבת צריך לקבל כשהשולחן ערוך, וכשאבי המשפחה חוזר מבית הכנסת עם המלאכים - צריך הוא למצוא יין וחלות על השולחן. כך מקבלים שבת!

טענת העייפות, כאמור, אינה מתקבלת...

"ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו" (ב, ג)
כידוע נקראת השבת "כלה", כפי שאנו אומרים בכל שבוע בקבלת שבת: "לכה דודי לקראת כלה כי היא מקור הברכה".

נשאלת השאלה: מה היינו אומרים אילו היינו מגיעים לחתונה, מבחינים בחתן ובכלה העומדים תחת החופה, וממתינים לאם הכלה אשר טרם הגיעה?

הנה, היינו רואים את האימא היקרה מגיעה, אולם אבוי, איך היא נראית: נעלי בית בלתי תואמות, מטפחת בלויה וקשורה ברישול, חלוק בית ישן ומרופט, וכל כולה אומרת עליבות... מה היינו אומרים?

כך מגיעים לקראת כלה? גם אילו הייתה האם טוענת להגנתה כי עבדה והתכוונה לחתונה ולשבע הברכות עד הרגע האחרון ממש, לא היה בכך כדי להוות התנצלות הולמת; זו תשובה מטופשת, כך לא מגיעים לקראת כלה, נקודה.

אם כן, מדוע איננו מזדעזעים כאשר בכל

שבוע אנחנו מקבלים את השבת - את הכלה המיוחדת הזו - בערך בצורה הזו?

מדוע איננו מזדעזעים כאשר ההכנות לשבת מסתיימות הרבה אחרי הרגע האחרון, וכשנכנסת שבת - כל בני הבית נראים כאילו זה עתה הגיעו ישר מהמיטה? מדוע איננו מזדעזעים כאשר שבת הכלה מגיעה

"וַיַּצַּר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֶר מִן הָאֲדָמָה,

וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ

חַיָּה" (בראשית ב, ז).

עֹפֶר וְחַיִּים - זֶהוּ הַסְּפּוּר שֶׁלָּנוּ מִהֲרַגַּע הָרָאשׁוֹן. מִצַּד עֲצָמָנוּ אֵין בָּנוּ כְּלוּם - עֹפֶר מִן הָאֲדָמָה. כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ בָּנוּ בְּאַמָּת, כָּל נְשִׁימָה וְנְשִׁימָה, הִיא נְשִׁמַת חַיִּים שֶׁמִּפִּיחַ בָּנוּ הַבּוֹרָא מְחַדֵּשׁ בְּכָל רֵגַע.

מֵאֲזוּ שֶׁאֲנִי זֹכֵר אֶת עֲצָמִי, הָאֲמוּנָה מְלוּהָ אוֹתִי. אֵי אֲזוּ, בְּלִילוֹת, הִיָּה אָבִי יוֹשֵׁב לְצַד מִטָּתִי וּמְסַפֵּר מֵתוֹךְ סִפְרוֹן קָטָן עַל פְּרִיץ אֲכֹזֵר, מוֹשְׁקָה נִרְדָּף, בּוֹר כְּלִיאָה, מְשַׁפָּחָה מִתְחַנֵּנֶת וְצִיּוּרִים מְלֵאֵי רִגְשׁוֹת.

הַמְּסֵר הִיָּה אֲמוּנָה בְּבוֹרָא, בְּכַחוֹת שְׁלוֹ וּבְתַפְלָה מִמָּקוֹם אֲמִיתִי.

שבת מברכין חודש מרחשוון

המולד יהיה ביום ראשון בשעה 9, 43 דקות ו 2 חלקים

ראש חודש מרחשוון יהיה ביום ראשון ולמחרתו ביום שני הבעל"ט

כשם שלחתונה לא מתכוננים ביום האחרון, כך לכבוד שבת המלכה צריך להקדים ולהתכונן. לא להתחיל ביום שישי - אלא ביום שלישי, ביום רביעי! מי שמתחיל להכין לשבת ביום שישי - אל יתפלא על שאינו מספיק לסיים בזמן...

מי שמתחיל בזמן - מספיק בזמן, ומקבל את פני הכלה כראוי לה! (נתיבי אור)

"וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה" (ב, ז)

ידועה אמרת העולם: "אבא אחד יכול לגדל עשרה ילדים, ואילו עשרה ילדים אינם מסוגלים 'לגדל' אבא אחד".

מבאר האדמו"ר מאוסטרובצה: אדם הראשון הנחיל אחריו את כל הטבעים והתכונות שלו לבניו, ובניו העבירו לבניהם בשלשלת הדורות, וכך גם את הדאגה ואת המסירות של אב לבן שאדם הראשון התמסר לבניו.

אבל תכונה אחת אדם הראשון לא יכול היה להנחיל, והיא: מסירות הבנים לאבא, משום שלאדם הראשון לא היה אבא, שהרי נוצר מהאדמה.

מכיוון שהתכונה הזאת לא השתרשה אצלו, הוא לא העביר אותה לבניו, וממילא בניו לא העבירו את זה לבניהם...

"זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" (ב, כג)

הגמרא במסכת נדה (לא, ב) אומרת: שלושה שותפים יש באדם - הקב"ה, אביו ואמו. מאביו מגיעים העצמות, הגידים, הציפורניים, המוח שבראשו ולבן שבעין.

מאמו מגיעים העור, הבשר, השערות ושחור שבעין. הקב"ה נותן בו רוח ונשמה, קלסתר פנים, ראיית העין, שמיעת האוזן, דיבור פה והילוך רגליים, בינה והשכל. שואל רבי שמואל יוסף רבינוב בספרו "דברי שיר": לחווה לא הייתה אמא, אם כן מהיכן קיבלה את הבשר שבדרך כלל מגיע מהאמא?

אלא ברור שקיבלה מאדם הראשון. אבל זה היה חד-פעמי, שהרי לא הייתה אפשרות אחרת; בהמשך קיום העולם, הבשר תמיד יבוא מהאמא.

על כך אמר אדם הראשון: "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" - רק הפעם לקחו את הבשר ממני, אבל מכאן ולהבא, האישה היא זו שתיתן את הבשר.

"ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך" (ג, יד)

יש מקום לשאול: בפסוקים מבואר שהנחש דיבר עם האישה, וכיום הנחש אינו מדבר.

אם כן, גם כוח הדיבור ניטל ממנו, ומדוע התורה לא מדגישה זאת שניטל ממנו כוח הדיבור?

פרט לכך, מה שניטל ממנו כוח הדיבור הוא עונש גדול יותר ממה שניטלו ממנו הרגליים, שהרי אם היינו שואלים אדם איזה עונש הוא

כך גדלנו כלנו בבית יהודי טהור, שבו החנוך היה בראש המענינות. לפני כל חג היתה האוירה מתחלפת, וריח הבשולים והנקיונות התבשל יחד עם רגשות גואים של אמונה. כל חג וספור האמונה שלו. גם ברגעים שפחות נתנו לחינה, תמיד חזקו אותנו בדברי אמונה ובגעדנק מרפא, משובב לב.

אבל אם נהיה בנים: האם המסלול שבו גדלנו הוא זה שרצוי להמשיך החיים? התקבעה אצלנו תפיסה שהשאיפה היא להגיע למאה אחוזים של אמונה, כי הרי נולדנו וגדלנו אתה. אם יש לי מטרה, אני עמל להשלים אותה בשלמות המקסימלית. מי לא מדבר כיום מאמונה ומבטחון בבורא? אנו חובשים את כובע המגיד מישרים, יודעים לחזור על השיחה ששמענו ולדקלם אותה לחבר "באפן שיחדר ישר ללב", אף כשאנו עצמנו נפגשים בנסיון באמונה - אנו מנגנים אחרת.

"במי אתה מאמין?", הטיח הרה"צ רבי אשר פריינד בחרבר שנכנס אליו, "בבורא? האם ראית אותו פעם שאתה מאמין בו? לא, אף פעם לא ראית וגם לא תראה. אז למה אתה מאמין בו? כי הסבתא למדה אותך. יוצא אפוא שאתה מאמין בסבתא, לא בבורא...". זהו שרש הפרדוקס: אנו מאמינים במישהו שלא ראינו מעולם. האם ספורי הוד ומופת בלבד יכולים להביא אותנו לחיות אמונה, אם לעולם לא נסינו אותה?

מעדיף לקבל, להיות רחמנא ליצלן בלי רגליים או אילים שאינו יכול לדבר - בוודאי יעדיף להיות בלי רגליים מאשר ללא אפשרות לדבר, כי בלי יכולת הדיבור אין לו אפשרות לעשות כמעט כלום, שכן זה עיקר החיים.

למה אם כן התורה לא כתבה לנו שגם הפסיד את דיבורו?

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

מתרץ רבי חזקיהו מישקובסקי על ידי משל: אדם מהנחש כוח הדיבור, משום שאדרבה - הנחש קיבל את שהפקידו אצלו מיליון דולר וגנב אותם לעצמו, כעת הכוח לשעה בלבד.

תובעים אותו להשיב מיליון דולר וגם רוצים להושיבו במאסר כמה וכמה שנים.

הנה תביעת הכסף אינה עונש אלא רק החזר מה שגנב, אבל שנות המאסר שרוצים להשית עליו - זהו העונש.

כך גם בענייננו: הקב"ה נתן פיקדון לנחש - כוח הדיבור.

הנחש הלך, פיתה את חווה וגרם שיהיה מוות בעולם.

לפיכך, הקב"ה לוקח בחזרה את פיקדונו - כוח הדיבור - כי הוא לא השתמש טוב עם הפיקדון שנתנו בידו, אך זה לא בתורת עונש.

מה שמעתה ילך על גחונו - זה נחשב עונש.

גם אנו צריכים ללמוד מכך, שהקב"ה נותן לנו כל מיני כוחות ועלינו להשתמש בהם לדברים טובים - כפיקדון.

אם חלילה הקב"ה רואה שאנחנו לא משתמשים בהם כפי רצונו, עלול הקב"ה חלילה לקחת זאת מאיתנו, לא מדין עונש אלא מדין פיקדון.

לכן עלינו לנצל את כל הכוחות שאנחנו מקבלים לעבודת ה'.

אמנם על עצם השאלה יש לומר, שלנחש לא הייתה אפשרות לדבר, רק שאדם וחווה הבינו את שפת החיות כפי ששלמה המלך הבין את שפתם.

פירוש החזקוני מציין,

שמה שהנחש דיבר היה זה נס, כמו שבאתון של בלעם הקב"ה עשה נס שהאתון דיברה.

ממילא לא קשה מדוע לא הזכירה התורה שניטל

"ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני

הארמה" (ז, ד)

רש"י מבאר שאפילו שלושה טפחים של עומק המחרשה נימוחו במי המבול.

העולם הולך להיחרב במחיקה יסודית של כל הבריאה, כך אמר הקב"ה לנח.

לכאורה יש להבין: האם לא די בכך שהעולם יוצף במים, הבריות החוטאות ימותו, בעלי החיים שסרחו יאבדו, ולאחר מכן העולם ישוב לקדמותו?

מדוע יש צורך למחות, למחוק, לטשטש ולשרש?

יהודי חבר מאחד הפריצים בית מרוח, שם מכר שתייה לאיכרים ולחובבי הטיפה המרה וממנו הוציא את פרנסתו.

מדי שנה שילם לפריץ סכום שכירות שנתי על הפעלת המקום.

מדי חודש היה היהודי חוסך כסף כדי שבסוף השנה יוכל לעמוד בתשלום.

באחד הימים קרא הפריץ ליהודי החוכר ובישר לו שהוא ייעדר מן האזור לתקופה של חצי שנה, ומנהל הכספים של האחוזה ימלא את מקומו. בשונה מן הפריץ שהיה הגון, היה מנהל הכספים רע לב ומעללים, ובעיקר

גיסו של רבי אשר, רבי חיים אליהו שטרנברג, היה שואל: "מה אנו? מה חיינו?" - עלינו לבדק מהיכן אנו שואבים את החיות שלנו.

יש אנשים שאינם מסגלים לפתח את הבקר בלי סקירה על העתון היומי, כי הידיעות, הדיווחים והנתונים מעניקים להם חיות. יש ששואבים חיות מהמקצוע ומהעסוק שבו הם טרודים. אך הצדיק, אומר רבי אשר, באמונתו ויחיה! הצדיק שואב את כל חיותו אך ורק מהאמונה, אמונה סביבה הוא חי עשרים וארבע שעות ביום.

איך עוברים מאמונה שקבלנו לחיי אמונה? איך מגיעים ליצר ומהו הגשר שיצביר אותנו אליו?

הדרך עוברת בהתבוננות! רבי אשר דרש ללא הרף: התבוננות, התבוננות, התבוננות. התבוננות בשפלות שלי, בהשגחה הפרטית ובאמונה.

ראשית כל, עלינו לשנות את התפיסה: לא עוד שאיפה לפרפקציוניזם באמונה או תקנה לחיות עמו 24/7. מהיום קדם כל אראה כמה אני לא מסגל ולא יכול לחיות עמו, כי זוהי האמת האמתית שלי - שפל. אני מצד עצמי, אפילו דקה אחת של אמונה לא מסגל לחיות.

רק כשאדם מגלה שמצד עצמו הוא חסר אונים ואינו מסגל אפילו לקום מהמטה בבקר - הוא מתחיל לראות את השגחת הבורא שמחזיק אותו.

מתוך נפילות, בשלונות וכאבים, עזרת הבורא מקבלת משמעות עמקה. אלו הם חיי האמונה: אני כלום - והכל זה הוא.

- שונא ישראל מובהק.

מיד כאשר נסע הפריץ, קרא המנהל ליהודי והודיע לו שהחל מעתה, בכל חודש הוא צריך לשלם לו את דמי השכירות - במקום אחת לשנה, כפי שהיה עד

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

כה - ולבד מכך, על היהודי להוסיף בכל חודש עשירית על הסכום לכיסו של מנהל הכספים.

היהודי התקומם: מה פתאום לשנות את תנאי החוזה? אך המנהל לא התכוון באמת לנהל איתו דיון; הוא הורה למשרתי הפריץ להכותו עשרים מלקות, כדי שילמד שעם המנהל לא מתווכחים.

לאחר חצי שנה, כאשר חזר הפריץ ממסעו, סח לו היהודי בבאב את אשר עשה לו מנהל הכספים. חמתו של הפריץ בערה בו על החירות שנטל לעצמו המנהל ועוד רצה לעשות קופה מנכסיו... לאתגר ציווה הפריץ להביא לפניו את המנהל, וחרץ: כאשר עשה - כן ייעשה לו. ילקוהו המשרתים עשרים מלקות!

היהודי שלקה? ראשית כל, יושב לו הכסף העודף ששילם, וכפיצוי כללי יקבל היהודי מכיסו של מנהל הכספים עשרים זהובים על כל מכה, סך הכל ארבע מאות זהובים.

שב היהודי לביתו והחל מתאונן: "חבל שלא קיבלתי עוד מכות..."

למראה המתעגלות של רעייתו התמהה, הסביר: "הכאבים של המכות פגו והלכו להם, ואילו בכיסי שוכנים כעת דמי פיצויים על הסבל. מוטב היה לקבל עוד מכות כדי להרוויח כעת עוד כסף..."

נשוב לשאלה: מדוע היה צורך למחות את העולם עד היסוד?

שאלה זו שואל הרה"ק רבי חיים טירר מטשרנוביץ בספרו "באר מים חיים", והוא מבאר: כאשר אדם חוטא, הרי שנותרת רוח טומאה באותו המקום לפי ערך חטאו. ככל שירבה האדם בחטאים, כך תלך הזוהמה הרוחנית ותגבר.

טומאה זו משפיעה על המקום ועל יושביו רצון

נוסף לחטוא, כמאמר חז"ל: "עבירה גוררת עבירה". כדי להתחיל דף חדש, יש צורך בניקוי הלכלוך הרוחני תחילה, כדי שיוכל האדם לנהל מלחמה הוגנת עם יצרו. אותן מכות שקיבל היהודי ובסופו של דבר הכניסו לכיסו עוד רווח, כך לא עונש של נקמה חלילה הייתה מחיית העולם מן היסוד במבול, כי אם מים של רחמים לנקות את אוויר הטומאה ששרר בעולם, כפי שטבילה במקווה מטהרת.

מכיוון שהחטאים העמיקו והשרישו אחיזה לגובה ולעומק בחלל העולם, היה צורך שכל ההרים יכוסו ועומק האדמה 'טבול' אף הוא במי המבול לטהרתו. (במחשבה תחילה)

"ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו" (ט, כה)

חז"ל שואלים (בראשית רבה פל"ז) למה נח קילל את בנו של חם ולא את חם עצמו, מה ההיגיון?

ועונים: כשנח ובניו יצאו מן התיבה הם קיבלו במתנה ברכה, "ויברך אלוקים את נח ואת בניו", ובמקום שהקב"ה מברך לא יכולה לחול קללה.

על בסיס דברים אלו, אומר ה"שיח יצחק" דבר מעניין: כתוב בגמרא "כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה עד ראש השנה חוץ מהוצאות שבת יום טוב והוצאת בניו לתלמוד תורה" (ביצה טז).

למה "הוצאות שבת"

יצאו מן הכלל? מדוע עליהם לא חלה הקללה של "בזיעת אפיק תאכל לחם"?

מסביר ה"שיח יצחק" לפי דברי המדרש הנזכר לעיל, כי השבת קיבלה ברכה מהקב"ה, ככתוב "ויברך אלוקים את יום השביעי", ובמקום שיש ברכה לא יכולה לחול הקללה של בזיעת אפיק תאכל לחם.

(להגיד)

השאיפה היא "כגמל עלי אמו", כתינוק המכיר את אמו ואוהב אותה כי הוא יודע שבלעדיה אין לו חיים ואין עוד אף אחד אחר בעולם.

לחזק אחרים, ליזם יוזמות ולכתב מאמרים - אלו מעשים מברכים ומוערכים, אף אלו אינם חיי אמונה.

רבי אשר, כשרצה להמחיש עד היכן מגיעה חיותו של הצדיק, היה מצמיד אצבע מתחת לאפו ונושם

עמקות: הנה כעת יש נשימה, כעת היא נעלמה, כעת היא חוזרת וכעת היא שוב נמוגה. הוא מתבונן כמה

הוא מסגל לאבד את הנשימות וכמה הן כלל אינן בידי, ומתוך שפלות זו פונה לבורא: "רק אתה רבוננו

של עולם מעניק לי את הנשימות, רק ממך אני חי!"

אותה נשמת חיים מבריאת האדם מתחדשת בנו בכל נשימה.

כדי לחיות אמונה עלינו לזכר לפני כל פעלה: אני מצד עצמי לא מסגל, והבורא הוא שנותן לי כח.

דוד המלך אמר "בחנני ה' ונסני", וכשנפל הבין שפמה שמשגיגים - עוד לא התחלנו לנגע בבורא

לבוא. רק מתוך ההכרה שמצדו הוא כלום וכל חיותו נשאבת מהבורא, זכה לתאר המהלל: "דוד מלך ישראל חי וקים".

(מציון תצא תורה - ספינקא)